

26-1-2025

Geachte college,

Inzake de adviesaanvraag over de herinrichting van het Hoofdlijnenbesluit Aanvullende Jeugdhulp hebben de respectievelijke adviesraden van Diemen, Uithoorn en Ouder Amstel (DUO) een advies uitgebracht – die op sommige details verschilt – aan de respectievelijke colleges.

Wij zouden het waarderen als de gezamenlijke gemeenten deze visies bundelen om tot een gemeenschappelijk eisenpakket te komen in de aanbesteding.

Daarnaast constateren wij dat de stem van de burger belangrijk is. Hoewel de verschillende gemeenten goed contact hebben met de inwoners, lijkt het verstandig om de adviesraden intensiever hierbij te betrekken.

Wij willen middels deze brief hier aandacht voor vragen, en onze hulp en expertise aanbieden waar nodig.

Hoogachtend,

Namens de DUO adviesraden,

J.M.H. van der Sluis

Voorzitter Adviesraad Sociaal Domein, Uithoorn

Advies inzake het Hoofdlijnenbesluit Aanvullende Jeugdhulp als kader voor de inkoop 2027 – 2037.

Dit advies is opgesteld door de werkgroep Jeugd van de Adviesraad Sociaal Domein Uithoorn. Deze werkgroep heeft leden met expertise in eerstelijns zorgverlening, speciaal onderwijs en het participeren in grootschalige aankoop trajecten van de Overheid. Als zodanig kennen ze de ins en outs van de problematiek.

Eerder heeft een tussentijds gesprek plaatsgevonden met de beleidsambtenaar van de gemeente. Nu de aanvraag opgesteld is, zijn er raadplegingen geweest met DUO en wederom de gemeente. Wij hopen met dit advies een relevante bijdrage te hebben gegeven aan de besluitvorming.

Algemeen kader

Uitgaande van de visie op jeugdhulp (paragraaf 2) zijn er een aantal richtlijnen opgesteld over:

- Beleid
- Contractmanagement
- Inzet van professionals en
- Werkprocessen in de uitvoering.

Beleid

Het streven is te komen tot een nieuwe organisatie ('transformatie') waarin de kernwoorden partnerschap, brede (gezins-) begeleiding en integratie met het Sociaal Domein benoemd worden. Dit partnerschap zal gekenmerkt worden door een aanzienlijk lager aanbiedersaantal, met aan de andere kant een solide organisatie die de doelstellingen en kosten controleert. In onze voorbereiding op dit advies kwam naar voren dat wij dit als een belangrijke wijziging zien op het te voeren beleid. Immers, door het aantal participanten te verminderen komt er betere grip op kosten, voortgang en kwaliteit, afgedwongen door een organisatievorm.

En een betere afstemming met het Sociaal Domein zodat de jeugdhulp wordt ontlast en de onderliggende problemen (zoals financiële) door de geëigende begeleiding worden behandeld.

We willen wel de opmerking maken om niet een nieuw systeem op te tuigen. Dus niet het kind met het badwater weggooien. In het stuk staat dan ook, dat de Rekenkamer in 2020 concludeerde: "Wees meer gericht op verbetering dan op verandering". Dit is ook de insteek van de gemeente Uithoorn (bijvoorbeeld behoud van de Kinderpraktijk Uithoorn). Overigens zou het voor het begrip helpen om duidelijkheid te geven over welke problemen onder de jeugdhulp vallen en welke niet (dyslexie, hoog begaafdheid, ADHD, etc.). Een dergelijk definitiekader kan helpen.

Wij zien wel een aantal praktische problemen en daaruit voortvloeiende vragen:

- Het afstemmen met partijen zal een lastige en tijdrovend traject zijn. Om in een consortium van aanbieders te opereren vereist een speciale structuur en toezicht (op kwaliteit, financiën e.d.) die niet vanzelfsprekend vanuit de organisatie ontstaat.
- We zien 2 niveaus van meten: op basis van resultaten voor de gemeente (zij zal hier criteria voor op moeten stellen) en voor de gezamenlijke organisatie (eigen criteria).
- Hoe verhoudt zich het administratieve deel van de organisatie tot het uitvoerende deel?

- De bemensing blijft onvoldoende. Uiteindelijk is het succes gebaseerd op de uitvoerders (OKT, Gemeente, schoolbesturen etc.). Hier zal dus op een of andere manier prioriteit aan gegeven moeten worden binnen de Lumpsum bekostiging. Het moet kortom aantrekkelijk worden gemaakt om in de nieuwe structuur te gaan werken.
- Veel zorgverleners halen hun motivatie uit het menselijk contact en het helpen oplossingen op maat te vinden. Hoe organiseer je dat binnen deze strakke lijnen? Er is al schaarste op de arbeidsmarkt. En hulp in het particuliere circuit kan personeel weglukken.
- Wat doen Aalsmeer en Amstelveen? Momenteel kennen zij een andere bekostiging, maar zullen ook actie moeten ondernemen in 2025.

Wij gaan er van uit dat het beleid niet uitsluitend gericht is op kostenverlaging. Ook dient er aandacht te worden gegeven aan zowel kwaliteit als uitvoerbaarheid. Het is daarom ten eerste aan te bevelen om deze aspecten mee te nemen in het inkooptraject volgens gestelde criteria. Bovendien vanuit het standpunt van verbeteren en niet veranderen.

Voor de gemeente Uithoorn betekent dit een grotere wijziging. Sommige gemeenten zijn verder in dit proces (zoals toepassing van de OKT structuur). Dit betekent dat ook hier, voor het terugbrengen van de aanbieders als wel het taakgericht werken conform een multidisciplinaire aanpak, een andere organisatie vraagt. We willen er aandacht voor vragen om hier op tijd mee te starten, liefst parallel aan het inkooptraject, en alle gemeenten vanuit hetzelfde startpunt te laten participeren. Denk aan training en ervaringsdeling. Uithoorn begint binnenkort al aan het informeren van momenteel gecontracteerde partijen.

Contractmanagement

We hebben hier uitgebreid over gesproken, het stuk geeft aan dat “de ervaringen van de afgelopen jaren laat zien dat het werken met afzonderlijke jeugdhulpaanbieders, elk met een eigen contract en verschillende en overlappende opdrachten, de gezamenlijke ontwikkeling en samenwerking bemoeilijkt”. Wat kan ervoor zorgen dat de samenwerking en vandaaruit de gezamenlijke ontwikkeling verbetert? Dit vraagt om een draagvlak.

Het is belangrijk dat het aantal contracten wordt verminderd, dat er een duidelijke management structuur bovenop moet komen en dat overlap zo veel mogelijk vermeden moet worden, door samenwerking en gezamenlijke verantwoordelijkheid te nemen.

Ideaal is er slechts een samenwerkingsverband (consortium). Dat vereist gezamenlijke visie, functioneren als een organisatie, geleid door een directie en managementteam met mandaat om besluiten te nemen (citaat).

Het managen van een dergelijk contract (met een looptijd van 10 jaar, 5 + 5) is niet eenvoudig. We vragen nadrukkelijk aandacht voor deze fase en willen graag meedenken in dit proces. Het contractmanagement is op dit moment nog niet zover geregeld.

Voor de organisatie hiervan denken we verschillend, maar hebben toch een lichte voorkeur voor een Stichtingsvorm waarin de leden inbreng kunnen hebben door deelname in het bestuur of als adviesorgaan.

Tenslotte hebben we kort met Uithoorn van gedachten gewisseld over Continuïteit (van de aanbieder gedurende de looptijd van het contract). Dit behoeft inderdaad aandacht.

Inzet van Professionals

Citaat: "Uit de dialogen komt ook naar voren dat er behoefte is aan een meer planmatige aanpak van het probleem van personele schaarste." Dat herkennen wij, zie ook onze opmerking in de paragraaf "Beleid".

NB Dit geldt bijvoorbeeld ook voor de eerste lijn: hiervoor is in het kader van het IZA door Amstelland Zorg een voorstel gedaan een gezamenlijk beleid/plan te maken (huisartsen, paramedici, maar ook VVTs/thuiszorg).

"Maar ook moet er prioriteit gegeven worden aan de meest kwetsbare doelgroepen, wat verdere uitwerking vereist." Dit vereist een meer multidisciplinaire aanpak van hulpverleners, communicatie onderling en heldere rapportage- en voortgangslijnen (overigens kent Uithoorn wel het begrip Stevige Lokale Teams).

We begrijpen dat de gemeente Amsterdam hier meer ervaring in heeft. We vragen aandacht voor een opvolging in het plan voor de DUO gemeenten. Een stuk interne opleiding is hierbij gewenst.

Werkprocessen in de uitvoering

Hier moet volgens ons een verbetering in mogelijk zijn. Momenteel is het zeer lastig om een jongere, een gezin, een leerkracht etc. in contact te brengen met de juiste hulpverlener en/of team. Informatie ontbreekt. Ook de opvolging gaat niet altijd goed, met verschuiven van de problematiek tussen instanties.

Het zou goed zijn als er een aantal "Klantreizen" komen – die zeker in het inkoopproces al een rol gaan spelen als "Use Cases" die de realiteit van het werkproces toetsen, door stap voor stap de het proces van een doorverwijzing, behandeling, escalatie, communicatie, financiering en dergelijke doorlopen.

We zien graag een aantal van deze "Klantreizen" beschreven en gevisualiseerd worden door de aanbieders, op aanvraag van de bevestigende partij.

Specifieke aandachtspunten:

In onze beschouwing kwamen nog twee specifieke aandachtspunten naar voren.

1.

Uit: Doel en richtinggevende uitspraken, 8. Gemeenten en jeugdhulpaanbieders werken taakgericht in partnerschap.

"Bij taakgericht werken wordt een vast bedrag (lumpsum) per jaar toegewezen voor een breed omschreven taak. Dus geen vast bedrag per jeugdige of product".

Dit houdt in dat er een sterke controlefunctie moet zijn binnen de gemeente. "Zij dragen samen de verantwoordelijkheid voor zowel de inhoud als het beschikbare budget" – we vragen ons af of dit zo is. De gemeente Uithoorn onderkent dit. Zij zal er op sturen de juiste afspraken te maken met de jeugdhulporganisaties, niet alleen over de inhoud, maar ook over management resultaten.

"Het sturingsinstrumentarium wordt de komende jaren verder ontwikkeld".

Wij pleiten ervoor om hier alvast onderzoeken naar te doen en waar mogelijk, ervaring op te doen, nog voor 2027. Kortom, ook hier op tijd mee aan te komen en niet een meerjarige ontwikkeling afwachten.

2.

Uit: 5.4.2 Onderwijs: "... moet op reguliere scholen de juiste ondersteuning geboden kunnen worden aan leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften".

Het ontbreekt in Uithoorn zeker aan een gezamenlijke visie en werkagenda voor samenwerking tussen jeugdhulp en (passend) onderwijs.

Het ASD vraagt de gemeente Uithoorn om een actualisatie van de Ontwikkelvisie in het kader van deze nieuwe aanpak. "In de dialoog met de aanbieders en het onderwijs zal worden uitgezocht hoe dit gebiedsgericht kan worden vormgegeven".

Overigens is Uithoorn de dialoog reeds aangegaan met een aantal schoolbesturen.

Samenvattende adviezen:

1. Wees zorgvuldig in het inkooptraject en verkijk je niet op het kostenaspect alleen.
2. Start op tijd.
3. Maak het aantrekkelijk voor professionals om het nieuwe stelsel te omarmen (doelstelling, beloning).
4. Een stichtingsvorm lijkt ideaal voor de nieuwe organisatie
5. Beschrijf diverse "Klantreizen" als leidraad in het inkooptraject.
6. Ontwikkel binnen de toekomstige structuur een financieel systeem voor de lumpsum verrekeringen en
7. Ga de dialoog aan (in Uithoorn zeker) met de diverse schoolbesturen over deze nieuwe aanpak. (NB. Hier is onlangs al mee gestart).

Namens de werkgroep Jeugd (Dieke Davelaar, Abram Rutgers, Jan van der Sluis, Martine van Beemd)

J.M.H. van der Sluis
Voorzitter Adviesraad Sociaal Domein
26-1-2025